KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Valiokuntakuuleminen, sote

Seija Aaltonen

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Koulutus ja Sidonnaisuudet

Tutkinnot

- Lääketieteen tohtori, psykiatrian erikoislääkäri Turun Yliopisto
- Kehitysvammalääketieteen erityispätevyys, Suomen Lääkäriliitto
- PD, kuntajohtaminen, Turun Yliopiston täydennyskoulutuskeskus
- Yritysakatemian tutkinto, Turun Yliopiston täydennyskoulutuskeskus,
- Väitöskirja ja julkaisuja kehitysvamma-alalta

Sidonnaisuudet

- Johtaja, johtava ylilääkäri Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri, KTO
- Suomen kehitysvammalääkärit ry, hallituksen puheenjohtaja
- Kehitysvammaliitto, hallituksen varapuheenjohtaja
- Kuntaliitto, erityishuollon asiantuntijaryhmän puheenjohtaja
- EAMHID, boardin jäsen 2015-2020

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Huomioon otettavia seikkoja

- Substanssilait ovat muuttumassa; kehitysvammalaki (- 70) luvulta tyhjenee ja oleelliset osat siirtyvät VALAS ja ns. IMO lakeihin; hyvä asia, koska yhteiskunta on muuttunut hyväksyvämmäksi ja lakien muutoksella pyritään tarveperusteiseen arvioon
- Kehitysvammaisten määrä 1% väestöstä; kun muut rajatason(toimintakyky on heikko) vammaryhmät tulevat mukaan luku nousee jopa yli 2 %.
- Kehitysvammaisten palvelut vaativat omaa erityisosaamista, mutta palveluita ei tule hallinnollisesti viedä pois muista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, koska palveluketjut katkeavat ja syntyy turhia kynnyksiä johtuen maksupolitiikasta
- Kehitysvammaisten erityisosaaminen on Suomessa pystytty takaamaan hyvinkin erilaisilla väestöpohjilla, hyvänä esimerkkinä Lappi ja Satakunnan sosiaalipalvelut, Siun Sote (noin 160 000?)

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

- Riippumatta väestöpohjista tietyistä erityisasiantuntijoista on pulaa, esim lääkärit ja sosiaalityöntekijät
- Rakennettaessa SOTE-keskuksia, joidenkin lääkäreiden ja sosiaalityöntekijöiden ja palveluohjauksen työnkuvaan tulisi sisällyttää vammaisalan osaamista; joillain kaupungeilla on jo nyt omia erityisneuvoloitaan (Varsinais-Suomessa esim. Turku ja Salo); SOTE uudistus luo tähän hyvät puitteet.
- Kuntaliiton erityishuollon asiantuntijaryhmässä yritimme sanoittaa termiä vaativat erityispalvelut; mutta asia ei vielä ole selvä. Pääsääntöisesti vaativat erityispalvelut liittyvät tällä hetkellä esim. turvallisuuden käsitteeseen (henkilö on vaarallinen itselleen tai toisille johtuen kehitysvammaisuudestaan)
- Vaativien palveluiden tarve on Varsinais-Suomessa suomenkielisillä 69/500 000 asukasta kohden. Tässä määrässä on ns. tehostettua palvelua tarvitsevia, kenelle ei ole löytynyt avohuollon paikkaa tai joiden tilanne on kriisiytynyt tai he ovat tutkimuksessa tai pitkäaikaisessa kuntoutuksessa.

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Sote uudistuksen vahvuuksia

- Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien lakkauttaminen ja siirtäminen uuteen hyvinvointialueeseen madaltaa hallinnon rajoja ja on neutraalimpi kuin esim. aikoinaan Paras hankkeen ratkaisu, jossa oli kyse fuusiosta

- Lakien tultua voimaan alkaa tekeminen ja tekemisessä on otettava huomioon sosiaalihuollon asema ja alaryhmänä siinä erityishuollon asema.

- Yhteistoiminta-alueella olevien hyvinvointialueiden yhteistyö tulee varmistaa OT verkostolla, joka on hyvä kirjata lakiin

- Satasotessa kehitysvammalaissa monialaisen asiantuntijaryhmän takaaminen hyvä asia; ainoastaan kasvatuksellinen pitää muuttaa psykologian asiantuntemukseksi, koska psykologilla on ainoastaan ammattinsa puolesta legitimiteetti määritellä kehitystasoja.

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Huolehdittavia asioita

- Rahoituskysymykset:

- Sosiaalihuollon valtionosuuskertoimissa kehitysvammaisuus on otettu hyvin huomioon; mutta kehitysvammaisilla on monia terveydellisiä ongelmia, mitkä kuormittavat palvelujärjestelmää, ne tulee ottaa huomioon terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmässä.

- Uudistuksen toimeenpanossa tärkeää on varmistaa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon resurssien varmistaminen oikeudenmukaisesti objektiivisilla tarvemittareilla arvioituna.

- Uudistus saadaan maaliin, koska turhia resursseja kuluu aprikointiin ja epävarmuuteen

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Ruotsinkielinen kehitysvammahuolto

- Tuplaminoriteetti: kieli ja vammaisuus
- Suomessa noin 300 000 ja siihen lisättynä Ahvenanmaa 30 000.
- Kohderyhmällä on eri murteet (esim. Vaasan seutu) yhdistettynä kommunikaatio-ongelmiin.
- Koska toinen kotimainen kieli, perusoikeus saada palvelut omalla kielellään, vrt maahanmuuttaja kielivähemmistöt, joissa tarvitaan tulkkeja.
- Kokemuksena voi todeta, että suomenkieliset asiantuntijatasot pärjäävät pääsääntöisesti tällä hetkellä ruotsinkielisten palvelujen antamisessa, mutta suomenkieliset lähityöntekijät eivät.
- Ruotsin kielikysymys antaa mielestäni perustellun syyn yhtenäisen palvelurakenteen muodostamiseen ja Kårkulla on siihen hyvä pohja, hallinnolliseen rakenteeseen en ota kantaa, jonkinlainen pakollinen yhteistyökuvio tulisi rakentaa (Ruotsinkielinen OT keskus?)

KTO kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus
VARSINAIS-SUOMEN ERITYISHUOLTOPIIRI

Kiitos!